

Sürdürülebilirlikte Farkındalığın Önemi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme

The Importance of Awareness in Sustainability: A Study on University Students

¹Hülya ELİK DEMİRCİ

²Öznur BOZKURT

* Bu çalışma, Hülya ELİK DEMİRCİ tarafından hazırlanan Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Girişimcilik Anabilim Dalı'nda, Prof. Dr. Öznur BOZKURT danışmanlığında yürütülen "Potansiyel Girişimci Olarak Üniversite Öğrencilerinde Sürdürülebilirlik Farkındalığının İncelenmesi" başlıklı tamamlanmış yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

ETİK BİLDİRİM: Çalışma için Düzce Üniversitesi Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır (Karar No: 2023/370, Tarih: 23.11.2023).

¹Bilim Uzmanı, Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Girişimcilik Anabilim Dalı, Düzce, Türkiye.

✉ hlyadrn@icloud.com

²(Sorumlu Yazar) Prof. Dr., Düzce Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Düzce, Türkiye.

✉ oznurbozkurt@duzce.edu.tr

Geliş/Received: 22.05.2025

Kabul/Accepted: 01.09.2025

Öz

Amaç: Sürdürülebilirlik, günümüzün en önemli konularından biri olarak hem bireylerin hem de toplumların geleceğe dair sorumluluklarını belirleyen bir kavramdır. Sürdürülebilir kalkınma ilkelerine dayalı bir toplum inşa etmek, sadece çevresel değil, aynı zamanda sosyal ve ekonomik sürdürülebilirliği de içerir. Bu çalışmada, sürdürülebilirlik farkındalığının önemi göz önünde bulundurularak, üniversite öğrencilerinin bu konudaki bilinç düzeyleri incelenmiştir. Çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik farkındalığını incelemektir.

Yöntem: Araştırma, geleceğin girişimcileri, çalışanları ve hem topluma hem de ekonomiye yön verecek nesil olmaları nedeniyle üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Örneklem yöntemi olarak kolayda örnekleme kullanılmış ve çalışma, bir devlet üniversitesinde gerçekleştirilmiştir. Toplam 470 kişiden yüz yüze anketlerle veri toplanmıştır. Araştırmada, sürdürülebilirlik farkındalığı bilgi, çevresel farkındalık ve davranış olmak üzere üç boyutta ele alınmıştır. Verilerin analizi, SPSS27 programı kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik farkındalığına sahip oldukları, özellikle davranış boyutunda diğer boyutlara göre daha düşük bir eğilim gösterdikleri görülmüştür. Demografik özelliklere göre de sürdürülebilirlik farkındalığı farklılık göstermektedir.

Sonuç: Katılımcıların eylemlerinin çevresel etkilerine yönelik bilgi düzeylerinin yüksek olması, aynı derecede bunu davranışa dökecekleri anlamını taşımamaktadır. Bilgi ve davranış arasında tam bir uyum söz konusu olmamaktadır. Ayrıca demografik özelliklere göre de sürdürülebilirlik farkındalığı farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilirlik Farkındalığı, Bilgi, Davranış, Çevresel Farkındalık, Üniversite Öğrencileri

Abstract

Aim: Sustainability is a concept that determines the responsibilities of both individuals and societies for the future as one of the most important issues of our day. Building a society based on sustainable development principles includes not only environmental but also social and economic sustainability. In this study, the awareness levels of university students on this subject were examined, considering the importance of sustainability awareness. The study aimed to investigate the sustainability awareness of university students.

Method: The research was conducted on university students, as they are the entrepreneurs, employees, and the generation that will guide society and the future economy. Convenience sampling was used as the sampling method, and the study was conducted at a state university. Data were collected from a total of 470 people through face-to-face surveys. The research addressed sustainability awareness in three dimensions: knowledge, environmental awareness, and behavior. Data analysis was conducted using the SPSS 27 program.

Results: As a result, it was observed that the university students who participated in the research had sustainability awareness, and that they showed a lower tendency, especially in the behavior dimension, compared to other dimensions.

Conclusion: The fact that the participants had a high level of knowledge about the environmental impacts of their actions does not mean that they will put this into practice to the same extent. There is no full harmony between cognition and behavior. Furthermore, sustainability awareness varies according to demographic characteristics.

Keywords

Sustainability, Sustainability Awareness, Knowledge, Behavior, Environmental Awareness, University Students

Giriş

Dünya nüfusunun hızla yükselmesi, kaynakların aşırı ve düzensiz kullanımı, temiz kaynaklara ulaşımı gün geçtikçe zorlaştırmaktadır. Bu durum ise sürdürülebilirlik kavramını daha fazla gündeme getirci etki yapmaktadır. Sürdürülebilirlik, mevcut kaynakların kullanımı sırasında bu kaynakların gelecekte de var olmasını sağlayacak şekilde doğru kullanılmasını hedef edinmiş ilkeler bütünüdür (Tosun, 2009). Çevresel, sosyal ve ekonomik faktörleri dengeleyen sürdürülebilir bir yaklaşım, uzun vadeli başarı için kritik öneme sahiptir. Sürdürülebilirlik, girişimcilerin yalnızca kar odaklı değil, aynı zamanda çevresel ve sosyal sorumluluklarını da göz önünde bulundurarak uzun vadeli stratejiler geliştirmelerini gerektirir. Sürdürülebilirlik, doğal kaynakların verimli kullanılmasını, atıkların minimize edilmesini ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yapılmasını teşvik eder (Liu, 2020; Stefan vd., 2009) Bu yaklaşım, çevreye verilen zararı azaltırken, işletmelerin uzun vadede sürdürülebilir büyüme ve rekabet avantajı elde etmesini sağlar (Liu, 2020). Sürdürülebilir bir iş modeli, sadece karlılığı değil, aynı zamanda uzun vadeli büyümeyi, marka itibarını ve toplumsal faydayı da beraberinde getirir (Amoah vd., 2022, s. 67-80).

Tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan kaynakların korunması ve gelecek nesillere aktarılması amacı ile birçok kuruluş faaliyetleri yeniden ve çevreci bilinç ile tasarlanmaktadır. Sürdürülebilirlik farkındalığının her geçen gün arttığı ve birçok topluluğun bu amaç doğrultusunda hareket etmek için çaba harcadığı görülmektedir (Elliott, 2012). Sürdürülebilirlik farkındalığı, bireylerin ve toplulukların çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarda daha bilinçli ve sorumlu davranmalarını sağlamada kritik bir rol oynamaktadır. Bu farkındalık, doğal kaynakların tükenmemesi, çevre kirliliğinin azaltılması ve sosyal eşitsizliklerin giderilmesi gibi sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada temel bir unsur olarak kabul edilmektedir. Sürdürülebilirlik konusunda yapılan araştırmalar, bilinçli bireylerin çevreye olan olumsuz etkilerini azalttığını, daha sürdürülebilir tüketim alışkanlıkları geliştirdiğini ve bu alışkanlıkları sosyal çevresine de yaydığını ortaya koymaktadır (Lazaric vd., 2019, s. 1339-1345).

Bu nedenle, eğitim kurumları ve sivil toplum kuruluşları, sürdürülebilirlik farkındalığını artırmaya yönelik projeler geliştirmekte ve toplumsal dönüşümü desteklemek için adım atmaktadırlar (Yu vd., 2021). Yapılan çalışmalar, yüksek sürdürülebilirlik farkındalığına sahip tüketicilerin, çevresel ve sosyal sorumluluklarını yerine getiren markalara diğer markalardan daha fazla güven duyduğunu ve bu markaları tercih etme eğilimlerinin yüksek olduğunu göstermiştir (Miller vd., 2022, s. 390-400). Dolayısıyla, sürdürülebilirlik farkındalığını artırmak, sadece çevresel ve sosyal faydalar sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda ekonomik sürdürülebilirliği de destekleyen bir strateji olarak öne çıkmaktadır. Eğitim kurumları, sivil toplum kuruluşları ve devletler sürdürülebilirlik farkındalığını artırmak amacıyla çeşitli programlar ve projeler hayata geçirmektedir. Eğitim sistemine sürdürülebilirlik konularının entegre edilmesi, öğrencilerin bu kavramla erken yaşta tanışmasını ve gelecekteki kararlarında sürdürülebilirliği önceliklendirmelerini sağlamaktadır. Bu tür eğitim programlarını, genç nesillerin çevresel, sosyal ve ekonomik sorumluluklarını daha iyi anlamalarına ve sürdürülebilir bir gelecek için aktif katılımcılar olmalarına yardımcı olduğu görülmektedir (Yamane vd., 2021). Yüksek sürdürülebilirlik farkındalığına sahip bireyler ve işletmeler, ekonomik faaliyetlerinde daha sorumlu kararlar almakta ve sürdürülebilir iş modelleri geliştirmektedir. Bu da hem yerel hem de küresel düzeyde sürdürülebilir ekonomik büyümenin sağlanmasına katkıda bulunmaktadır (Singer, 2015, s. 280-291).

Sonuç olarak, sürdürülebilirlik farkındalığı, çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmada hayati bir role sahiptir. Bireylerin, toplulukların ve kurumların bu konuda bilinçlenmesi, sadece bugünkü nesiller için değil, gelecekteki nesiller için de yaşanabilir bir dünya bırakma amacına hizmet etmektedir. Bu nedenle, sürdürülebilirlik farkındalığını artırmaya yönelik çalışmaların desteklenmesi ve yaygınlaştırılması, sürdürülebilir bir geleceğin inşasında önemli bir adım olarak önemlidir. Buradan yola çıkarak bu çalışmada, üniversite eğitimi alan genç neslin sürdürülebilirlik farkındalığının ölçülmesi ve bu konuda değerlendirmeler yapılması amaçlanmıştır.

Kavramsal Çerçeve

Sürdürülebilirlik

Sürdürülebilirlik, bireysel ve kurumsal olarak tüm tarafların sorumluluk alması gereken bir konudur. Basit bir hedef olarak değil, çevresel, sosyal ve ekonomik boyutları içeren bütüncül bir bakış açısı ve sürekli gelişmeyi gerektiren bir yolculuktur (Aguilera vd., 2021, s. 1471-1782). Bu kavram, doğanın korunmasıyla başlayarak, insanların yaşam kalitesini artırmaya ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılamaya odaklanır. Sürdürülebilirlik, her sektörde ve her düzeydeki bireylerin ve kurumların üzerinde durması gereken bir sorumluluktur (Lu vd., 2021). Bugünün ihtiyaçlarını karşılamak için doğru adımlar atılırken, gelecek nesillerin yaşam kalitesini ve yaşam şartlarını göz önünde bulundurmamak önemlidir. Bu nedenle, sürdürülebilirlik kavramı her geçen gün daha fazla önem kazanmakta ve daha fazla çalışma ve çaba gerektirmektedir (Liang vd., 2021) Doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılması, enerji verimliliği, atık yönetimi, su kaynaklarının korunması ve biyoçeşitliliğin sürdürülebilirliği gibi alanları içerir. Bu boyut, doğal kaynakların ve ekosistemlerin gelecekteki kuşaklar için korunmasını hedefler. Toplumda adalet, eşitlik, insan hakları, sağlık hizmetlerine erişim gibi konuların desteklenmesi bu boyutun temelini oluşturur. Sosyal sürdürülebilirlik, toplumun refahını ve dayanışmasını artırmayı hedefler (Tseng vd., 2013, s. 1-5).

Ekonomik açıdan sürdürülebilirlik, kaynak kullanımının, gelirin dağılımının ve şirketlerin faaliyetlerinin uzun vadede sürdürülebilirliğini sağlama amacını taşır. Bu boyut, ekonomik büyümenin, kaynakları yok etmeden devam etmesini amaçlar. Sürdürülebilirlik, dengeli bir şekilde tüm bu alanların bir arada ele alınmasını gerektirir. Doğal kaynakları tüketirken, doğanın korunması, sosyal eşitlik ve ekonomik kalkınma arasında bir denge kurulması önemlidir. Bu denge, gelecek kuşakların da ihtiyaçlarını karşılamak üzere kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasını sağlar. Bu kavram, bireylerin, kurumların ve toplumların geleceğe yönelik sorumluluklarını ve bu doğrultuda hareket etme gerekliliğini vurgular (Markulev vd., 2013). Ekonomik faaliyetler ve kalkınma, insanların doğayla olan etkileşimini dikkate almalıdır. Doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılması, olumsuz çevresel etkilerin minimize edilmesi ve ekonomik faaliyetlerin doğal kaynaklarla olan ilişkisini dengelemesi önemlidir (Erdoğan vd., 2021). Sürdürülebilir kalkınma, uzun vadeli düşüncüyü ve belirsizlikleri göz önünde bulundurmaya içerir. Sürdürülebilir kalkınma, insanlar arasında adaleti

sağlamanın yanı sıra doğa ile insanlar arasında da adil bir ilişki kurmayı amaçlar (Kahraman, 2002: 3-8). Bu, doğal kaynakların adil ve dengeli bir şekilde kullanılması ve gelecek nesillere eşit haklar tanınması gerektiği anlamına gelir (Stefan vd., 2009).

Sürdürülebilirlik, günümüzde temel bir kavram haline gelmiştir ve çevresel, sosyal ve ekonomik unsurları içinde barındırır. Çevresel sürdürülebilirlik, doğal kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını, atıkların azaltılmasını, biyoçeşitliliğin korunmasını ve doğal ekosistemlerin dengesinin sağlanmasını içerir (Akgül, 2010). Sürdürülebilirlik, yukarıda bahsi geçmekte olan üç unsurun dengeli bir biçimde ele alınması ve birbirleriyle uyumlu şekilde değerlendirilmesi ile sağlanabilir. Bu yaklaşım, doğal kaynakları korumanın yanı sıra insan refahını artırmayı ve gelecekteki kuşakların ihtiyaçlarını da gözetmeyi amaçlar. Sosyal sürdürülebilirlik, insanların yaşam kalitesinin artırılması, eşitlik, adalet, sağlık, eğitim gibi konuları kapsar. Toplumsal ihtiyaçların karşılanması, sosyal adaletin sağlanması bu kapsamda önemlidir. Ekonomik sürdürülebilirlik ise, ekonomik büyümenin yanı sıra kaynakların etkin kullanımı, gelir adaleti, istihdamın korunması ve ekonomik faaliyetlerin doğal kaynakları aşırı tüketmeden sürdürülebilir bir şekilde yapılmasıyla ilgilidir (Keser, 2014). Ekonomik sürdürülebilirlik, gelir dağılımının adil olmasını ve toplumun geniş kesimlerinin ekonomik olarak kalkınmasını hedefler. Bu, yoksulluğun azaltılması, işsizliğin önlenmesi ve işgücü piyasasında eşit fırsatların sağlanmasıyla ilgilidir. Gelir adaleti politikaları, sosyal güvenlik sistemleri ve eğitim alanındaki yatırımlar bu kriterleri destekler (Sharma vd., 2021).

Sürdürülebilirlik Farkındalığı

Sürdürülebilirlik farkındalığı, bireylerin ve toplumların sürdürülebilirlik konusunda bilinçlenmesini ve harekete geçmesini sağlar. Sürdürülebilirlik farkındalığı, daha iyi bir gelecek için bilinçli kararlar alınmasını ve toplumsal değişimlerin gerçekleştirilmesini teşvik eder. Sürdürülebilirlik farkındalığı, çevresel, sosyal ve ekonomik konular hakkında bilinçli olmayı gerektirir. Bireylerin ve toplumların bu konularda bilgi sahibi olması, çevresel etkileri anlaması ve harekete geçmesi farkındalık açısından önemlidir (Kollmuss vd., 2002, s. 47-52) Çevre eğitimi bireylerde çevreye karşı davranış değişikliği oluşturma ve insanları geleceğe hazırlama işlevidir. Sürdürülebilirlik farkındalığı için eğitim ve bilgilendirme önemlidir. Bu bilgilendirme, okullarda, medyada, topluluk etkinliklerinde veya kurumsal eğitimler aracılığıyla sağlanabilir (Tàbara vd., 2013, s. 71-81). Sürdürülebilirlik farkındalığı, bireylerin ve toplumların katılımını gerektirir. İnsanların sürdürülebilirlikle ilgili konularda fikir alışverişi yapması, projelere katkıda bulunması ve çözümler üretmesi önemlidir. Farkındalık, insanların davranışlarını değiştirmesini sağlar. Daha sürdürülebilir alışkanlıkları benimsemek, çevre dostu ürünleri tercih etmek ve kaynakları daha verimli kullanmak gibi değişimleri içerir (Phipps vd., 2013, s. 1227-1230). Sürdürülebilirlik farkındalığı, sosyal sorumluluğun anlaşılmasını ve benimsenmesini gerektirir. Toplumun genel refahını ve çevresel dengeyi koruma sorumluluğunu içerir (Hawkins, 2006). Sürdürülebilirlik farkındalığı, doğal kaynakların sınırlı olduğu gerçeğine dayanır. Bu nedenle, kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasını ve gelecek kuşakların ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran stratejilerin benimsenmesini teşvik eder Leal Filho vd., 2018, s. 185-190). Sürdürülebilirlik farkındalığı literatürde genel olarak çevresel farkındalık, bilgi ve davranış olmak üzere üç boyutta ele alınmaktadır. Aşağıda bu üç boyuta yer verilmiştir.

Çevresel Farkındalık Boyutu

Çevresel farkındalık, bireylerin çevresel sorunlara karşı duyarlı olmasını ve her eylemde çevreyi ön planda tutmasını ifade eder. Bu farkındalık, çevrenin korunmasını ve sürdürülebilirliğini sağlamak için çevresel endişelerin önceliğe alınmasını içerir (Moldan vd., 2012, s. 6-10). Toplumun genelinde çevre konularıyla ilgili bilinç ve sorumluluk oluşturmayı amaçlar. Çevresel farkındalık, kaynakların daha etkin bir şekilde kullanılması ve israfın önlenmesi konusunda bilinç seviyesinin artırılmasını içerir. Çevresel farkındalık, doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi ve gelecek nesiller için korunması anlamına gelir. Sorunların farkında olmakla kalmayıp, çözümü için aktif olarak çaba göstermeyi içerir (Lélé vd., 1996). Bu süreçte bireylerin çevreye karşı duyarlılık göstermesini, kaynakların bilinçli bir şekilde kullanılmasını, sorunların farkında olunmasını ve bu sorunların çözümü için eyleme geçilmesini içeren kapsamlı bir yaklaşımı içerir (Kollmuss vd., 2002, s. 47-50). Bu farkındalık, atık yönetimi ve azaltma stratejilerinin gerekliliğini anlamayı içermektedir. Aynı zamanda,

bireylerin atık üretimini en aza indirmeye yönelik sorumlu davranışları benimsemeleri de bu boyut kapsamında değerlendirilmektedir (Villalba-Ríos vd., 2023, s. 3861-3875). Çevresel farkındalık, her bir çevresel sorunun kendine özgü dinamiklerine uygun çözümler geliştirilmesini gerektirir ve çevresel sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmada stratejik bir yaklaşımı ifade eder (Head, 2022, s. 85-90).

Çevre ile ilgili bu bilinç, sanayi faaliyetlerinin çevre üzerindeki etkilerini anlamak, bireylerin ve toplumların çevreye zarar veren uygulamalara karşı çıkmalarını ve çevreye daha az zarar veren alternatifleri benimsemelerini sağlar. Bu tür bir farkındalık, endüstriyel faaliyetlerin sürdürülebilirliğe uygun hale getirilmesinde ve çevresel zararların en aza indirilmesinde kritik bir rol oynar. Farkındalık, sürdürülebilir tüketim ve üretim alışkanlıklarına yönelik davranış değişikliklerini teşvik eder, bu da genel sürdürülebilirlik hedefine katkıda bulunur (Onyeachu vd., 2019, s. 1226-1231). Bireylerin ve toplumların sürdürülebilirlik bilinciyle hareket etmeleri, çevresel sorunların çözümüne yönelik somut adımlar atılmasını sağlar. Çevre bilincinin artması, kirlilikle mücadele ve sağlıklı bir çevre oluşturma yoluyla halk sağlığının korunmasına önemli katkılar sunar (Elleuch vd., 2018).

Bilgi Boyutu

İnsanların çevresel konular hakkında bilgi sahibi olması, iklim değişikliği gibi çevresel tehditlerle başa çıkmak için önemlidir. Bu konularda artan bilgi, insanların tutumlarını ve davranışlarını olumlu yönde etkileme gücüne sahiptir. Çevre konularında bilgi sahibi olan bireyler, çevresel sorunlara karşı sorumluluk alabilirler (Bamberg, 2003, s. 21-32). Bilginin edinilmesi ve paylaşılması, çevresel farkındalığı ve bu doğrultuda sorumluluk almayı artırabilir. İnsanların sahip oldukları bilgi, çevresel konularda eyleme geçmeleri için güçlü bir itici faktör olabilir. Bilgi, olumlu davranışları teşvik edebilir ve olumsuz çevresel eylemleri engelleyebilir. Çevresel konulardaki eylemlerin sonuçlarını anlamak, bilgi sahibi olmanın önemli bir yönüdür (Bozkurt, 2023, s. 33-34). Bu bağlamda, öğrencilerin ve yetişkinlerin sürdürülebilirlik konularına dair bilgi ve becerilerini artırmaları, çevresel sorunlarla başa çıkma kapasitelerini geliştirebilir ve bu sayede toplum genelinde sürdürülebilir uygulamaların yaygınlaşmasına katkı sağlar (Msengi vd., 2019). Sürdürülebilirlik ilkelerinin eğitim programlarına dahil edilmesi, erken yaşlardan itibaren farkındalığın artırılmasına ve sürdürülebilir davranışların teşvik edilmesine yardımcı olabilir. Özellikle okullarda ve üniversitelerde sürdürülebilirlik konularına yer verilmesi, genç nesillerin çevreye duyarlı bireyler olarak yetişmesine katkı sağlar (Seghezze, 2009, s. 540).

Sürdürülebilirliğin önemi ve sürdürülebilir olmayan uygulamaların etkileri konusunda kamuoyunu bilgilendiren kampanyaların başlatılması, toplumsal farkındalığı artırabilir ve harekete geçme motivasyonu sağlayabilir. Hükümetlerin ve kuruluşların sürdürülebilirlik çabaları konusunda şeffaf olmaları ve eylemlerinde hesap verebilir olmaları, güven inşa eder ve sürdürülebilirlik girişimlerine katılımı teşvik eder (Dianati vd., 2023, s. 65-75). Dijital platformların ve teknolojilerin kullanılması, bilgi yayılımını kolaylaştırabilir ve insanların sürdürülebilirlik konularında bilgi edinmelerini ve bu konularla ilgilenmelerini sağlayabilir (Huang vd., 2019).

Davranış Boyutu

Sürdürülebilirlikle ilişkilendirilen davranış, insanların bugün aldıkları eylemlerin gelecekteki etkilerini göz önünde bulundurmasını ifade eder. Bu durum, çevre dostu davranışlar sergilemekten, kaynakların bilinçli kullanımına kadar geniş bir yelpazedeki eylemleri içerir. Çevreyi korumaya yönelik davranışlar, sürdürülebilirlik farkındalığının temelini oluşturur. Bu davranışlar, bireylerin ve kurumların çevre üzerindeki olumsuz etkisini azaltmayı amaçlar (Baena-Morales vd., 2021). Sürdürülebilirlik farkındalığının davranış boyutu, bireylerin sürdürülebilirlik sorunlarına dair anlayışlarına karşılık verdikleri eylemleri ifade eder. Bu boyut, farkındalığın çevresel koruma ve sürdürülebilir uygulamalara katkı sağlayan somut eylemlere dönüştürülmesi açısından büyük önem taşır (Leal Filho vd., 2018, s. 181). Bireylerin bu anlayışı geliştirmeleri, sürdürülebilirliğe yönelik bilinçli ve sorumlu davranışların temelini oluşturur (Buerke vd., 2017, s. 963-972).

Bireyler, sürdürülebilirliğe yönelik olumlu tutumlar sergilediklerinde ve çevre dostu eylemleri değerli bulduklarında, sürdürülebilir davranışlara daha yatkın hale gelmektedirler. Kişisel özellikler, yetiştirilme tarzı ve toplumsal normlar bu tutum ve değerleri önemli ölçüde etkilemektedir (Allsop vd., 2024, s. 10-14). Farkındalık ve olumlu tutumlar tek başına önemli bir davranış değişikliği

yaratmayabilir. Bireylerin anlayışlarını ve değerlerini eyleme dönüştürebilmeleri için motive olmaları gerekmektedir. Bu motivasyon, kişisel faydalar, toplumsal normlar ve eylemlerin algılanan etkinliği gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanmaktadır (Amoah vd., 2022, s. 67-80). Sürdürülebilir davranışlar, genellikle pratik engellerle karşı karşıya kalır; bu engeller arasında zorluk, zaman eksikliği, unutkanlık ve dış koşullar yer alır. Bu engellerin belirlenmesi ve ele alınması, sürdürülebilir davranışların kolaylaştırılması açısından kritik öneme sahiptir (Parrish vd., 2006, s. 50-59). Sürdürülebilirlik davranışlarının daha kolay ve uygun hale gelmesini sağlayan altyapı ve destek sistemlerinin sağlanması, bu davranışların benimsenme olasılığını önemli ölçüde artırabilir. Bu durum, geri dönüşüm tesislerinin erişilebilir hale getirilmesi, aktif ulaşım seçeneklerinin teşvik edilmesi ve sürdürülebilirlik etrafında toplumsal normların oluşturulmasını içermektedir (Amoah vd., 2022, s. 80-85). Sürdürülebilirlik ile ilgili etkinliklere ve faaliyetlere katılım, bireylerin sürdürülebilir davranışlarını pekiştirerek somut deneyimler ve sosyal pekiştirme sağlar. Bu etkilerin farkında olmak, daha sürdürülebilir seçimleri teşvik etmeye yönelik müdahalelerin uyarlanmasına yardımcı olabilir (Allsop vd., 2024, s. 10-14).

Üniversite Öğrencilerinde Sürdürülebilirlik Farkındalığı

Üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik algısı, günümüzde giderek artan öneme sahip bir konudur. Bu alanda yapılan araştırmalar, üniversite öğrencilerinin çevre, ekonomi ve toplum gibi sürdürülebilirlik boyutlarına nasıl baktıklarını anlamaya yardımcı olmaktadır (Yılmaz ve Erbir, 2023, s. 77-80). Bu bağlamda, üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik konusundaki bilgi düzeyleri, farkındalıkları ve tutumları incelenmektedir. Sürdürülebilirlik algısı, genellikle bireylerin çevresel sorunlara duyarlılık düzeyini yansıtır. Üniversite eğitimi, bu algıyı şekillendirmede önemli bir rol oynar. Sürdürülebilirlik dersleri, etkinlikler ve kampüs içi uygulamalar, öğrencilerin bu konuda daha bilinçli ve duyarlı olmalarını sağlar (Richardson vd., 2023). Bu bağlamda, üniversite öğrencileri sürdürülebilir bir gelecek inşa etmede hayati bir rol oynamaktadır. Bu grubun, bilgi ve becerileriyle yeni çözümler üretme ve mevcut problemleri çözmeye potansiyeli yüksektir (Genovese, 2022, s. 46-50). Ayrıca, gelecekteki liderler ve karar vericiler olarak sürdürülebilirlik ilkelerini savunma ve uygulamaları için kritik bir konumdadırlar (Leal Filho vd., 2018, s. 180). Bu nedenle, üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik algısını incelemek büyük önem taşımaktadır. Sürdürülebilirlik farkındalığı, bireyin sürdürülebilir davranışlarını ve kararlarını doğrudan etkileyebilmektedir (Kollmuss vd., 2002, s. 43-51).

Sürdürülebilir üniversiteler, yeni uygulamalar yoluyla değişim yaratma ve değişimi etkileme ve gelecek nesilleri eğitime konusunda benzersiz bir rol oynamaktadır (Ferrer-Balas vd., 2008, s. 295-306). Sürdürülebilirlik politikalarının etkili bir şekilde uygulanması hem yönetimin hem de öğrencilerin sürdürülebilir faaliyetlerde bulunma eğilimi ve isteğine bağlıdır. Üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik davranışları, günümüzde giderek artan öneme sahip bir konudur (Küçükçankurtaran, 2024). Bu bağlamda, üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik davranışları, beslenme alışkanlıkları, enerji tüketimleri, atık yönetimi gibi konuların incelenmesi önemlidir; çünkü sürdürülebilirlik davranışları, genellikle bireylerin günlük yaşamlarında çevre dostu ve bilinçli tercihler yapma şeklini yansıtır (Engin ve Sevim, 2022). Üniversite eğitimi, bu davranışları şekillendirmede önemli bir rol oynar. Sürdürülebilirlik dersleri, etkinlikler ve kampüs içi uygulamalar, öğrencilerin bu konuda daha bilinçli ve duyarlı olmalarını sağlayabilmektedir. Üniversite öğrencileri, sürdürülebilirlik konusunda önemli bir role sahiptir (Sidiropoulos, 2022). Genç ve dinamik yapılarıyla, değişim ve yenilik için büyük bir potansiyel taşırlar; ancak, bu potansiyeli gerçekleştirmek ve sürdürülebilir davranışları teşvik etmek için eğitim, farkındalık ve etkinlikler gereklidir. Üniversiteler, sürdürülebilirlik eğitimini müfredatlarına entegre ederek ve öğrencilere sürdürülebilirlikle ilgili fırsatlar sunarak bu sürece katkıda bulunabilirler (Evans, 2019).

Bu bağlamda, üniversite öğrencileri sürdürülebilir bir gelecek inşa etmede hayati bir rol oynamaktadır. Bu grubun bilgi ve becerileriyle yeni çözümler üretme ve mevcut problemleri çözmeye potansiyeli yüksektir. Ayrıca, gelecekteki liderler ve karar vericiler olarak sürdürülebilirlik ilkelerini savunma ve uygulamaları için kritik bir konumdadırlar (Gatersleben vd., 2002). Üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik davranışları birçok faktörden etkilenmektedir. Bu faktörler arasında bilgi düzeyi, tutumlar ve inançlar, çevresel bilinç, kişisel değerler, sosyo-ekonomik durum, sosyal normlar ve altyapı gibi faktörler yer almaktadır. Üniversite öğrencileri, sürdürülebilirlik davranışlarını benimseyerek ve savunarak hem içinde buldukları topluluklarda hem de gelecekteki iş yerlerinde dönüşümün

katalizörleri olarak eşsiz bir konuma sahiptirler (Rajapaksa vd., 2018). Birçok üniversite, karbon ayak izlerini azaltmak, atıkları yönetmek, suyu korumak ve biyoçeşitliliği desteklemek için programlar uygulamaktadır (Rodríguez Lima, 2019). Bu girişimlere katılan öğrenciler, sürdürülebilirliğin eylemde ne anlama geldiğine dair pratik bir anlayış geliştirebilirler. Ayrıca, öğrencilerin sürdürülebilirlik odaklı kulüplerde ve yönetimde yer almaları, liderlik becerilerini ve çevre sorunlarına karşı sahiplik bilincini geliştirebilir (Msengi vd., 2019).

Üniversite öğrencilerinde sürdürülebilirlik davranışını etkileyen faktörleri anlamak, etkili müdahaleler geliştirmek için çok önemlidir. Araştırmalar, öğrencilerin çevresel seçimlerinde karmaşık bir faktör etkileşiminin rol oynadığını göstermektedir. Bir öğrencinin çevresel konular hakkında bilgi düzeyi, kişisel çevresel tutumları ve sürdürülebilirliğin önemi hakkındaki temel inançları, davranışlarını önemli ölçüde etkiler (Kollmuss vd., 2002, s. 42-50). Üniversiteler, öğrencilerin sürdürülebilirlik konusundaki anlayışını ve bağlılığını şekillendirmede önemli bir etkiye sahiptir. Çevresel zorlukları ele alan, sürdürülebilir çözümleri araştıran ve eleştirel düşünmeyi teşvik eden dersler çok önemlidir (Marcolini, 2017). Üniversite eğitimi, genç beyinlerin sürdürülebilirlik bilincini şekillendirmede çok önemli bir rol oynamaktadır. İklim değişikliği, kaynakların tükenmesi ve sosyal eşitsizlik gibi küresel sorunlar yoğunlaştıkça, yükseköğretim kurumlarının sürdürülebilirliği temel müfredatlarına ve kampüs operasyonlarına dahil etmeleri çok önemli hale gelmiştir. Bu eğitimsel iyileştirmenin etkisi akademik alanın ötesine uzanır; öğrencileri çevresel, sosyal ve ekonomik çevrelerinin farkında olan sorumlu vatandaşlar olmaya hazırlar (Glavič, 2020). Bu şekilde, yükseköğretim sadece bilgi aktaran değil, aynı zamanda davranış ve değerleri sürdürülebilirlik taahhüdüyle uyumlu hale getiren, dolayısıyla daha sürdürülebilir ve eşitlikçi bir dünya elde etmeye yönelik küresel çabaya önemli ölçüde katkıda bulunan dönüştürücü bir deneyim haline gelir (McCowan, 2019). Son yıllarda yapılan araştırmalar, üniversite eğitiminin öğrencilerin sürdürülebilirlik bilincini geliştirmede önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Tözer vd., 2014). Birçok üniversite, enerji tasarrufu, atık yönetimi, sürdürülebilir binalar ve yeşil alanlar gibi sürdürülebilirlik uygulamalarını benimsemektedir (Alshuwaikhat vd., 2008). Bu uygulamalar, öğrencilere sürdürülebilir yaşam tarzının nasıl olabileceğine dair modeller sunmaktadır. Öğrenci kulüpleri ve girişimleri, öğrencilere sürdürülebilirlik ile ilgili farkındalık oluşturmak, projeler geliştirmek ve savunuculuk faaliyetlerinde bulunmak için platformlar sunmaktadır. Sürdürülebilirlik ile ilgili sivil toplum kuruluşlarında veya şirketlerde gönüllülük yapmak veya staj yapmak, öğrencilere pratik deneyimler kazandırır ve sürdürülebilirlik alanındaki kariyer imkanlarını keşfetmelerine yardımcı olur (Markley Rountree vd., 2015).

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı, üniversitede eğitim alan öğrencilerin sürdürülebilirlik farkındalıklarını değerlendirmektir. Sürdürülebilirlik farkındalığının bilgi, davranış ve çevresel farkındalık boyutları kapsamında gençlerin farkındalık düzeyleri incelenmiştir. Bu çalışmada, gençlerin sürdürülebilirlik konusunda bilinçlenmesine olanak sağlamak, bu konuda merak uyandırarak gelecek nesillerin sürdürülebilirlik konusuna dikkat çekmek, bu konuda literatüre katkı sunmak, sürdürülebilirlik konusunda farkındalık oluşturmaya katkı sunmak ve mevcut durumu ortaya koyarak bu konuda atılacak adımlar için özgün veriler sunmak amaçlanmıştır. Sürdürülebilirlik, günümüzün en önemli küresel sorunlarından biridir ve gelecek nesiller için sağlıklı bir gezegenin korunması için kritik önem taşımaktadır. Bu bağlamda, üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik bilincinin geliştirilmesi ve sürdürülebilir girişimcilğe teşvik edilmesi büyük önem taşımaktadır. Buradan yola çıkarak araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır.

- Araştırmaya katılan üniversite öğrencileri sürdürülebilirlik farkındalığına sahip midir?
- Araştırmaya katılan üniversite öğrencileri sürdürülebilirlik farkındalığı demografik özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, bir kamu üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı dönemde aktif öğrencilerin toplamı 32 bin'dir. Araştırmanın örnekleme ise, bu evren içinden kolayda örnekleme yöntemi ile seçilen ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 500 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmaya katılmaya ve anketi doldurmaya gönüllü olan

herkesin eşit bir şekilde örneklem içinde yer alması sağlanmıştır. Toplam 500 anket dağıtılmış ve bu anketlerden 490'ı geri dönmüştür. Bu anketlerden de eksik ve yanlış doldurulduğu için 17 tanesi elenmiştir ve sonuç olarak araştırma 473 kişi üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışma nicel veriye dayalı olarak tasarlanmıştır ve birincil veriler anket tekniği ile toplanmıştır. Anket yöntemi, büyük bir popülasyondan veri toplamak için uygun bir yöntemdir ve sürdürülebilirlik bilincine ilişkin tutum ve davranışları ölçmek için yaygın olarak kullanılmaktadır. Araştırmada, veri toplamak amacıyla Bozkurt tarafından 2023 yılında geliştirilmiş olan "Sürdürülebilirlik Farkındalığı Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçek, bilgi, davranış ve çevresel farkındalık olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Ölçek, bilgi boyutunu ölçen 4 madde, davranış boyutunu ölçen 4 madde ve çevresel farkındalık boyutunu ölçen 5 maddeden oluşmaktadır. Toplam 13 maddelik bu ölçek, 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (tamamen katılıyorum) arasında derecelendirilmiş beşli Likert tarzındadır. Bozkurt'un (2023) orijinal çalışmasında ölçeğin Cronbach alfa değerleri bilgi boyutu için 0.87, davranış boyutu için 0.82 ve çevresel farkındalık boyutu için 0.85 olarak rapor edilmiştir. Ayrıca, katılımcıların demografik özelliklerini değerlendirmek amacıyla anket formuna demografik sorularda eklenmiştir. Toplanan veriler SPSS27 yazılımı kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular

Sürdürülebilirlik, günümüzün en önemli küresel sorunlarından biridir. Bu nedenle, sürdürülebilir kalkınma ilkelerine dayalı bir toplum inşa etmek için bireylerin, kurumların ve devletlerin ortak çabası hayati önem taşımaktadır. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik farkındalıkları incelenmiştir.

Araştırmaya katılanların %54,1'i kadınlardan oluşmaktadır. Araştırmaya katılanların %46'sı 21-24 yaş aralığındadır. Anne eğitim durumuna bakıldığında ise %5,9'unun herhangi bir eğitim almadığı %37,1'inin ise ilkökul mezunu olduğu görülmektedir. Baba eğitim durumuna bakıldığında ise %35,5'inin lise mezunu olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılanların anne çalışma durumuna bakıldığında ise %75,1'i ev hanımıdır. Baba çalışma durumlarına bakıldığında ise %38,4'ü emeklidir. Kardeş sayısına bakıldığında ise araştırmaya katılanların çoğunun 3 ve üzeri kardeşe sahip olduğu görülmektedir. Kardeşler arasındaki yaş sırasına bakıldığında ise %41,3'ü ilk çocuktur.

Tablo 1. Tamamlayıcı İstatistikler

Değişken	Ortalama	St. Sapma	Güvenilirlik
Bilgi	3,86	,721	,803
Çevre sorunları hakkında çoğu insandan daha bilgili olduğumu düşünüyorum	3,89	,987	,789
Çevrenin yaşam üzerindeki etkisini kitle iletişim araçlarından öğrendim	3,57	1,060	,792
Çevrenin yaşam üzerindeki etkisine dair bilgi sahibiyim	4,16	,906	,781
Çevremdekilerin çevreci davranışları benide o yönde davranmaya sevk eder	3,81	1,246	,791
Çevresel Farkındalık	4,28	,653	,819
İnsanlar çevreyi ciddi şekilde kötüye kullanıyor	4,18	1,106	,799
Bir çöp bulana kadar elimdeki atıkları yanımda taşıyorum	4,48	,893	,791
Bireysel çabalarımızda çevre sorunlarının çözümünü etkileyebilir	4,17	1,015	,787
Su kaynaklarının ciddi şekilde kirlendiğinin farkındayım	4,52	,890	,785
Dünyadaki kaynakları doğru kullanırsak insanlık için yeterlidir	4,06	1,167	,787

Tablo 1. Devamı

Değişken	Ortalama	St. Sapma	Güvenilirlik
Davranış	3,42	,949	,827
Daha pahalı olsalar bile çevre dostu ürünleri satın alırım	3,39	1,174	,780
Sera gazı salımını önlemek için motorlu araç kullanımını azaltırım	3,33	1,287	,784
Bir ürünü satın almadan önce çevreye zararlı şeyler içerip içermediğini kontrol ederim	3,19	1,291	,777
Ürün alırken enerji tasarrufu sağlayana tercih ederim	3,79	1,183	,782

Araştırmaya katılanların sürdürülebilirlik farkındalığının bilgi boyutuyla ilgili algıları 5 üzerinden 3,86'dır. Çevresel farkındalıkla ilgili sorulara vermiş oldukları cevapların ortalaması 5 üzerinden 4,28'dir. Araştırmaya katılanların davranış boyutuyla ilgili sorulara vermiş oldukları cevapların ortalaması ise 5 üzerinden 3,42'dir. Buradan yola çıkarak araştırmaya katılanların çevresel farkındalıklarının diğer boyutlara göre daha yüksek olduğu en düşük ortalamaya sahip boyutun da davranış boyutu olduğu görülmektedir. Araştırma verilerinin güvenilirlik değerlerine bakıldığında ise tüm değerlerin 0,70 üzerinde değer aldığı görülmüştür veri seti literatürde kabul edilen 0,70 güvenilirlik katsayısını sağlamaktadır (Tablo 1).

Tablo 2. Sürdürülebilirlik Farkındalığının Yaş Açısından Farklılığı

Değişkenler	Yaş	Ort.	df	p	PostHoc
Sürdürülebilirlik Farkındalığı	17-21	3,75	2	,000	3 > 2, 1
	22-24	3,85			
	25+	4,15			
Bilgi	17-21	3,75	2	,001	3 > 2, 1
	22-24	3,88			
	25+	4,10			
Çevresel Farkındalık	17-21	4,03	2	,005	3 > 2, 1
	22-24	4,14			
	25+	4,36			
Davranış	17-21	3,31	2	,000	3 > 2, 1
	22-24	3,38			
	25+	3,87			

Araştırmaya katılanların yaşları açısından sürdürülebilirlik farkındalığı (sig: ,000 ≤ ,050), bilgi (sig: ,001 ≤ ,050), çevresel farkındalık (sig: ,005 ≤ ,050) ve davranış (sig: ,000 ≤ ,050) boyutları istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Farkın kaynağını belirlemek için yapılan post hoc testine göre 25 yaş ve üzeri olanların sürdürülebilirlik farkındalığı, bilgi, çevresel farkındalık ve davranış boyutundaki ortalamaları diğer yaş gruplarındaki katılımcılardan daha yüksektir (Tablo 2).

Tablo 3. Sürdürülebilirlik Farkındalığının Cinsiyet Açısından Farklılığı

Değişkenler	Cinsiyet		t	df	p
	Kadın	Erkek			
Sürdürülebilirlik Farkındalığı	3,82	3,90	-1,356	454,987	,176
Bilgi	3,82	3,90	-1,262	459,064	,208
Çevresel Farkındalık	4,11	4,16	-0,659	451,106	,510
Davranış	3,34	3,52	-2,041	432,569	,042

Araştırmaya katılanların sürdürülebilirlik farkındalığının (sig: ,176 ≥ ,050), bilgi (sig: ,208 ≥ ,050), çevresel farkındalık (sig: ,510 ≥ ,050) ve davranış (sig: ,042 ≤ ,050) boyutlarının cinsiyet açısından farklılık gösterip göstermediğini test etmek için yapılan bağımsız grup t testi sonucuna göre, davranış boyutu hariç gruplar açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Erkek katılımcıların davranış eğilimleri kadın katılımcılardan daha yüksektir (Tablo 3).

Tablo 4. Sürdürülebilirlik Farkındalığının Sınıf Açısından Farklılığı

Değişkenler	Sınıf	Ort.	df	p	PostHoc
Sürdürülebilirlik Farkındalığı	1	3,75	3	,005	4 > 3, 2, 1
	2	3,78			
	3	3,95			
	4 ve üstü	3,98			
Bilgi	1	3,73	3	,002	4 > 3, 2, 1
	2	3,76			
	3	3,97			
	4 ve üstü	4,02			
Çevresel Farkındalık	1	4,02	3	,024	4 > 3, 2, 1
	2	4,06			
	3	4,24			
	4 ve üstü	4,26			
Davranış	1	3,25	3	,078	
	2	3,45			
	3	3,50			
	4 ve üstü	3,53			

Araştırmaya katılanların sınıfları açısından sürdürülebilirlik farkındalığı (sig: ,005 ≤ ,050), bilgi (sig: ,002 ≤ ,050), çevresel farkındalık (sig: ,024 ≤ ,050) ve davranış (sig: ,078 ≤ ,050) değişkenleri istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Farkın kaynağını belirlemek için yapılan testlerde 4 ve üstü sınıf olanların; sürdürülebilirlik farkındalığı, bilgi ve çevresel farkındalık boyutunda ortalamalarının diğer sınıflardan daha yüksek olduğu, davranış boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır (Tablo 4).

Tablo 5. Sürdürülebilirlik Farkındalığının Anne Eğitimi Açısından Farklılığı

Değişkenler	Anne Eğitim Durumu	Ort.	df	p	PostHoc
Sürdürülebilirlik Farkındalığı	Resmi Eğitim Yok	3,71	4	,008	1 < 2, 3, 4, 5
	İlkokul	3,79			
	Ortaokul	4,03			
	Lise	3,90			
	Üniversite	3,76			
Bilgi	Resmi Eğitim Yok	3,73	4	,072	
	İlkokul	3,76			
	Ortaokul	3,99			
	Lise	3,93			
	Üniversite	3,86			
Çevresel Farkındalık	Resmi Eğitim Yok	4,06	4	,574	
	İlkokul	4,13			
	Ortaokul	4,20			
	Lise	4,18			
	Üniversite	4,02			
Davranış	Resmi Eğitim Yok	3,17	4	,005	1 < 2, 3, 4, 5
	İlkokul	3,33			
	Ortaokul	3,72			
	Lise	3,47			
	Üniversite	3,30			

Katılımcıların anne eğitim durumlarına göre sürdürülebilirlik farkındalığı (sig: ,008 ≤ ,050), ve davranış boyutu (sig: ,005 ≤ ,050) istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmaktadır. Bilgi (sig: ,072 ≥ ,050) ve çevresel farkındalık (sig: ,574 ≥ ,050) boyutunda ise anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Sürdürülebilirlik farkındalığı ve davranış boyutunda resmi eğitim almamış anneye sahip olanların diğer gruplardan daha düşük ortalamaya sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Tablo 5).

Tablo 6. Sürdürülebilirlik Farkındalığının Baba Eğitim Durumu Açısından Farklılığı

Değişkenler	Baba eğitim durumu	Ort	df	p	PostHoc
Sürdürülebilirlik Farkındalığı	İlkokul	3,80	3	,019	1, 2 < 3, 4
	Ortaokul	3,72			
	Lise	3,94			
	Üniversite	3,93			
Bilgi	İlkokul	4,29	3	,010	2 < 1, 3, 4
	Ortaokul	4,21			
	Lise	3,97			
	Üniversite	3,93			
Çevresel Farkındalık	İlkokul	3,34	3	,462	-
	Ortaokul	3,24			
	Lise	4,33			
	Üniversite	4,30			
Davranış	İlkokul	3,34	3	,044	2 < 1, 3, 4
	Ortaokul	3,24			
	Lise	4,33			
	Üniversite	3,52			

Katılımcıların baba eğitim durumlarına göre sürdürülebilirlik farkındalığı, (sig: ,019 ≤ ,050), bilgi (sig: ,010 ≤ ,050) ve davranış (sig: ,044 ≤ ,050) boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar vardır; ancak çevresel farkındalık (sig: ,462 ≥ ,050) boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. İlkokul ve ortaokul mezunu babaya sahip olanların sürdürülebilirlik farkındalığı diğer gruplardan daha düşüktür. Bilgi ve davranış boyutunda ortaokul mezunu babaya sahip olanların ortalamaları diğer gruplardan daha düşüktür (Tablo 6).

Tablo 7. Sürdürülebilirlik Farkındalığının Eğitim Alınan Program Türü Açısından Farklılığı

Değişkenler	Program		t	df	p
	Sosyal	Teknik			
Sürdürülebilirlik Farkındalığı	3,90	3,79	1,914	386,425	,050
Bilgi	3,86	3,85	0,245	416,170	,806
Çevresel Farkındalık	4,36	4,17	2,950	332,881	,003
Davranış	3,47	3,35	1,361	373,934	,174

Sürdürülebilirlik farkındalığı ve alt boyutlarının eğitim alınan programa göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek için yapılan bağımsız grup t testi sonucuna göre; sürdürülebilirlik farkındalığı ana değişkeni (sig: ,050 ≤ ,050) ve çevresel farkındalık (sig: ,003 ≤ ,050) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Bu boyutlarda sosyal program öğrencileri teknik program öğrencilerinden daha yüksek ortalamaya sahiptir. Bilgi ve davranış boyutunda ise anlamlı farklılıklar ortaya çıkmamıştır (Tablo 7).

Ayrıca anne ve babanın çalışma durumuna göre ve de kardeş sayısına göre de farklılık analizleri yapılmıştır; ancak bu değişkenlere göre sürdürülebilirlik farkındalığının anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Kardeşler arasındaki sıra açısından ise anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Ortanca çocukların sürdürülebilirlik farkındalığı ve çevresel farkındalıkları diğer gruplardan daha yüksektir. Davranış boyutunda ise tam tersine ortanca çocuk olanların ortalamaları diğer gruplardan daha düşüktür. Farkındalığa sahip olmak ile birlikte bu gruplar davranışa yönelmede düşük eğilim sergilemektedirler. Bilgi boyutunda ise istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır.

Sürdürülebilirlik farkındalığının bilgi, davranış ve çevresel farkındalık boyutları arasındaki ilişkileri test etmek için korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizi sonucuna göre sürdürülebilirlik farkındalığı ve bilgi boyutu arasında %77,4 düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Sürdürülebilirlik farkındalığı ve davranış boyutu arasında ise %81,4 düzeyinde oldukça yüksek pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. Sürdürülebilirlik farkındalığı ve çevresel farkındalık boyutu arasında ise %70 düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Boyutların kendi aralarındaki korelasyon analizleri sonucunda ise bilgi boyutu ve davranış boyutu arasında %39'luk, çevresel farkındalık boyutu arasında ise %43'lük oranında pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. Davranış boyutu ve çevresel farkındalık boyutu arasında ise %37 oranında pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. Sürdürülebilirlik farkındalığı ile en yüksek ilişki davranış boyutunda ortaya çıkmıştır. Sürdürülebilirlik farkındalığı arttıkça davranış eğiliminin artacağı görülmüştür. Aynı şekilde katılımcıların davranış eğilimleri arttıkça sürdürülebilirlik farkındalığı eğilimleri de artış gösterecektir.

Sonuçlar

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik farkındalığı incelenmiş ve katılımcıların demografik özelliklerine göre sürdürülebilirlik farkındalıkları karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin sürdürülebilirlik farkındalığına sahip olduğu görülmüştür. Sürdürülebilirlik farkındalığının alt boyutlarından davranış boyutu ise bilgi ve çevresel farkındalık boyutuna göre en düşük ortalamaya sahip değişken olarak bulunmuştur. Sürdürülebilirliği davranışa dönüştürme eğilimi nispeten diğer değişkenlerden düşüktür. Üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik algısını inceleyen araştırmalarda, öğrencilerin sürdürülebilirlik kavramına aşina olduğu ve bu konuda endişeye de sahip olduğunu göstermiştir (Barr, 2007; Örmeci Güney, 2023); ancak, bu bilincin her zaman somut davranışlara dönüşmediği de gözlemlenmiştir (Gatersleben vd., 2012: 380; Rhodes vd., 2023). Bazı çalışmalar, öğrencilerin sürdürülebilirlik ilkelerine katılmalarına rağmen, günlük yaşamlarında bu ilkeleri uygulamada zorlandıklarını göstermiştir (Rhodes vd., 2023). Araştırmalar, bu konuda daha fazla bilgi edinmenin önemi göstermesi ve sürdürülebilir bir geleceğe doğru adım atılması gerektiğini ortaya koymasından önemlidir (Kagawa vd., 2007, s. 320-335).

Çalışmada, demografik özellikler (cinsiyet, yaş, sınıf, anne-baba eğitim ve çalışma durumu) ile sürdürülebilirlik farkındalığının alt boyutları olan bilgi, çevresel farkındalık ve davranış arasındaki ilişkiler detaylı olarak ele alınmıştır. Bulgular, öğrencilerin sürdürülebilirlik farkındalığının bazı demografik değişkenlere bağlı olarak istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermekte olduğunu ortaya koymaktadır. Literatürde benzer şekilde, sürdürülebilirlik farkındalığının cinsiyet, yaş ve eğitim düzeyi gibi faktörlere göre değişiklik gösterdiği belirtilmektedir. Özellikle 25 yaş ve üzeri katılımcıların sürdürülebilirlik farkındalığı, bilgi düzeyi ve çevresel farkındalık puanları diğer yaş gruplarından daha yüksektir. Benzer şekilde Kuckertz ve Wagner (2010, s. 526-530) gibi araştırmacılar da bireylerin yaşları ilerledikçe çevreye dair daha fazla farkındalığa sahip olduğunu vurgulamaktadır.

Çalışmalar, bir öğrencinin sosyo-ekonomik geçmişinin sürdürülebilirlik davranışlarını benimseme yeteneğini etkileyebileceğini göstermektedir. Gelir düzeyi, kaynaklara erişim ve sürdürülebilir seçeneklerin maliyeti gibi faktörler seçimler üzerinde etkili olabilmektedir (Barr, 2007). Arkadaşlar, aile ve daha geniş toplulukların etkisi, bir öğrencinin sürdürülebilirliğe bağlılığını önemli ölçüde etkileyebilir (Sachdeva vd., 2015, s. 60-65). Çalışmada cinsiyet farklarına bakıldığında, erkek katılımcıların çevreci davranışlar boyutunda daha yüksek puanlar aldığı görülmektedir; ancak genel sürdürülebilirlik farkındalığı ve bilgi düzeyi açısından anlamlı farklar bulunmamıştır. Bu bulgu, Stephens ve Graham (2010) tarafından yapılan araştırmalarla paralellik göstermektedir. Sürdürülebilirlik bilgisi genel olarak cinsiyete göre değişmemekle birlikte, çevresel davranışlar konusunda farklılıklar gözlenebilmektedir. Erkek katılımcıların daha fazla çevresel davranış sergilemesi motivasyonel faktörlerle ilişkili olarak açıklanmaktadır. Özellikle ekonomik sorumluluğun erkekte olduğu fikrine sahip kültürlerde tasarruf sağlama veya israftan kaçma yönlü eğilimler nedeni ile erkeklerin sürdürülebilirlik yönlü davranışlarında pozitif yönlü bir atış ortaya çıkabilmektedir.

Sınıf düzeyi açısından sürdürülebilirlik farkındalığına bakıldığında, dördüncü sınıf ve üzeri öğrencilerin bilgi ve çevresel farkındalık boyutlarında daha yüksek puanlar aldıkları görülmektedir. Bu durum, eğitim seviyesinin artmasıyla birlikte sürdürülebilirlik farkındalığının da arttığını gösteren Yücel (2025, s. 105)'in çalışma bulguları ile uyumludur; ancak, davranış boyutunda sınıf düzeyine

göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu da sürdürülebilirlik bilgisinin davranışa dönüşmesinin her zaman gerçekleşmediğini ortaya koyan literatürle örtüşmektedir. Anne eğitim durumuna göre yapılan analizlerde, eğitim seviyesi düşük olan annelere sahip katılımcıların sürdürülebilirlik farkındalığının ve çevresel davranışlarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, ebeveyn eğitiminin çocukların çevre bilinci üzerindeki etkisine dikkat çeken literatürle örtüşmektedir. Lans vd., (2014, s. 40-45)' e göre anne eğitim seviyesinin artması, çocukların sürdürülebilirlik farkındalığını ve çevresel davranışlarını olumlu yönde etkilemektedir. Aileler rol model olarak çocukların bilinç ve farkındalıklarında en önemli etkidir. Ailede gördüğünü toplum içinde uygulayan ve bunun doğru olduğunu kabul eden bireylerin sürdürülebilirlik eğilimleri de bu özelliğe bağlı olarak değişebilmektedir. Ayrıca yaşın ilerlemesi ve sürdürülebilirlik konusunda daha fazla uyan ile karşılaşılması neticesinde de sınıf olarak üst sınıfların farkındalıkları daha yüksek olarak oluşabilmektedir.

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik farkındalığını demografik değişkenler açısından ele almış ve belirli değişkenlere bağlı olarak anlamlı farklılıklar tespit etmiştir. Özellikle yaş ve eğitim düzeyi gibi faktörlerin sürdürülebilirlik farkındalığını olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Bu sonuçlar, sürdürülebilirlik bilincinin artırılması için genç bireylere yönelik eğitim ve farkındalık programlarının düzenlenmesinin önemini vurgulamaktadır. Sonuçlar aynı zamanda, çevresel farkındalığın yüksek olmasına rağmen bu farkındalığın davranışlara tam olarak yansımadığını göstermekte, bu da sürdürülebilirlik eğitimlerinde uygulamaya yönelik adımların güçlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Sahip olunan bilginin ve farkındalığın davranışa dökülmemesi ayrı bir araştırma konusu olarak durmaktadır. Davranışın oluşmamasında bireysel ve çevresel birçok faktör rol alabilir. Örneğin elinizdeki çöpü atmak ve ayrıştırmak için ekipman yok ise davranışın ortaya çıkması olumsuz etkilenebilir. Bu nedenle davranış oluşturma konusu çok boyutlu değerlendirilmesi gereken bir konudur.

Sürdürülebilirlik bilincinin artırılması için daha fazla akademik çalışma yapılması ve toplumun her kesiminde bu bilinci oluşturacak politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Sürdürülebilirliği tehlikeye sokan eylemler karşısında caydırıcı tedbirlerin alınması da büyük önem taşımaktadır. Örneğin, çevre kirliliğiyle mücadele eden yasaların güçlendirilmesi veya yerel yönetimler tarafından sürdürülebilir uygulamaların teşvik edilmesi, toplum genelinde çevresel duyarlılığı artırabilir. Sanayi kuruluşlarının bu konu üzerinde hassasiyetle çalışmaları toplum nezdinde de dikkat çekeceğinden, sanayi ile iş birliği yapılarak ortak çalışmalar gerçekleştirilmelidir. Devlet kurumlarının da ayrıca sürdürülebilirlik farkındalığı konusunda çalışmalar yapması, gerekli teşviklerin ve yönlendirilmelerin yapılması, sanayi ve toplum eğitimi açısından fark yaratacaktır. Kamu kurum ve kuruluşlarının sürdürülebilirlik faaliyetleri konusunda toplumu bilinçlendirici eğitimler düzenlemesi, yönlendirici faaliyetlerde bulunması önemlidir. Mevcutta sürdürülebilirlik faaliyetleri içerisinde bulunan firmalara destek vererek diğer firmalarında bu konu üzerinde çalışmalar yapmasının özendirilmesi de sürdürülebilirlik davranışlarını artırıcı etki yapabilecektir. Ayrıca sürdürülebilirliğin önemine dikkat çekmek ve teşvik etmek için gerektiği takdirde kurumlar hatta toplumun her bir bireyi için ödüllendirilme sistemi geliştirilebilir. Bu çalışma, Türkiye'de sürdürülebilirlik farkındalığı literatürüne katkı sağlamayı hedeflemiştir. İleride farklı örneklerle, özellikle mavi ve beyaz yakalı çalışanlar ve işletme sahipleri arasında bu farkındalığın derinlemesine incelenmesi önerilmektedir. Böylece, sürdürülebilirlik davranışlarının toplum genelindeki yaygınlığını artırmak için kapsamlı ve etkili stratejiler geliştirilebilir. Sürdürülebilirlik konusundaki farkındalığın artması, gelecekte daha bilinçli bir toplum oluşturarak, çevresel sorunların çözümünde önemli bir rol oynayacaktır. Bu konuda yapılacak çalışmalar, sürdürülebilirlik davranışlarının toplum genelindeki yaygınlığını artırmak için kapsamlı ve etkili stratejiler geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Beyanlar

Etik kurul beyanı: Düzce Üniversitesi Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır (Karar No: 2023/370, Tarih: 23.11.2023).

Yazarlık katkıları: Hülya Elik DEMİRCİ, Veri Toplama veya İşleme, Analiz veya Yorumlama, Literatür Taraması. Öznur BOZKURT, Konsept, Dizayn, Veri İşleme, Literatür Taraması.

Çıkar Çatışması Beyanı: Bu makale ile ilgili olarak herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal Destek: Herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Kaynaklar

- AGUILERA, R. V., ARAGÓN-CORREA, J. A., MARANO, V., & TASHMAN, P. A. (2021). The corporate governance of environmental sustainability: A review and proposal for more integrated research. *Journal of Management*, 47(6), 1468–1497. <https://doi.org/10.1177/0149206321991212>
- AKGÜL, U. (2010). Sustainable development: Action field of applied anthropology. *Anthropology*(24), 133-164.
- ALLSOP, Y., BLACK, A., TILAK, S., & ANDERMAN, E. M. (2024). Saying gay: Young adolescents' reported benefits of LGBTQ+ inclusive sexual health education. *RMLE Online*, 47(5), 1–14. <https://doi.org/10.1080/19404476.2024.2340005>
- ALSHUWAIKHAT, H. M., & ABUBAKAR, I. (2008). An integrated approach to achieving campus sustainability: Assessment of the current campus environmental management practices. *Journal of Cleaner Production*, 16(16), 1777–1785. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jclepro.2007.12.002>
- AMOAHA, A., KORLE, K., KWABLAH, E., & ASIAMA, R. K. (2022). Sustaining protected forests and forest resources in Ghana: An empirical evidence. *Journal of Sustainable Forestry*, 42(10), 967–985. <https://doi.org/10.1080/10549811.2022.2123824>
- BAENA-MORALES, S., FERRIZ-VALERO, A., CAMPILLO-SÁNCHEZ, J., & GONZÁLEZ-VÍLLORA, S. (2021). Sustainability awareness of in-service physical education teachers. *Education Sciences*, 11(12), 798. <https://doi.org/10.3390/educsci11120798>
- BAMBERG, S. (2003). How does environmental concern influence specific environmentally related behaviors? A new answer to an old question. *Journal of Environmental Psychology*, 23(1), 21–32. [https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/S0272-4944\(02\)00078-6](https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/S0272-4944(02)00078-6)
- BARR, S. (2007). Factors influencing environmental attitudes and behaviors. *Environment and Behavior*, 39(4), 435–473. <https://doi.org/10.1177/0013916505283421>
- BOZKURT, Ö. (2023). Yeşil işlerde çalışan mavi yakalı işgörenlerin sürdürülebilirlik farkındalıklarının incelenmesi. *Yeni Fikir Dergisi*, 15(30), 24–38. <https://doi.org/10.57205/yenifikirjournal.1309232>
- BUERKE, A., STRAATMANN, T., LIN-HI, N., & MÜLLER, K. (2017). Consumer awareness and sustainability-focused value orientation as motivating factors of responsible consumer behavior. *Review of Managerial Science*, 11(4), 959–991. <https://doi.org/10.1007/s11846-016-0211-2>
- DIANATI, V., & TURCU, C. (2023). Place (un)making through soft urban densification: exploring local experiences of density and place attachment in Tehran. *International Journal of Urban Sustainable Development*, 15(1), 63–79. <https://doi.org/10.1080/19463138.2023.2184825>
- ELLEUCH, B., BOUHAMED, F., ELLOUSSAIEF, M., & JAGHBIR, M. (2018). Environmental sustainability and pollution prevention. *Environmental Science and Pollution Research*, 25(19), 18223–18225. <https://doi.org/10.1007/s11356-017-0619-5>
- ELLIOTT, J. (2012). *An introduction to sustainable development* (4th ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203844175>
- ENGİN, Ş., & SEVİM, Y. (2022). Lisans öğrencilerinin sürdürülebilir beslenme hakkındaki davranışları ve bilgi düzeyleri ile besin tercihleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: tek merkezli çalışma. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (38), 259-269. <https://doi.org/10.31590/ejosat.1109521>
- ERDOĞAN, S., ÇAKAR, N. D., ULUCAK, R., DANISH, & KASSOURI, Y. (2021). The role of natural resources abundance and dependence in achieving environmental sustainability: Evidence from resource-based economies. *Sustainable Development*, 29(1), 143–154. <https://doi.org/10.1002/sd.2137>
- EVANS, T. L. (2019). Competencies and pedagogies for sustainability education: a roadmap for sustainability studies program development in colleges and universities. *Sustainability*, 11(19), <https://doi.org/10.3390/su11195526>
- FERRER-BALAS, D., ADACHI, J., BANAS, S., DAVIDSON, C. I., HOSHIKOSHI, A., MISHRA, A., MOTODOA, Y., ONGA, M., & OSTWALD, M. (2008). An international comparative analysis of sustainability transformation across seven universities. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 9(3), 295–316. <https://doi.org/10.1108/14676370810885907>

- GATERSLEBEN, B., MURTAGH, N., & ABRAHAMSE, W. (2012). Values, identity and pro-environmental behaviour. *Contemporary Social Science*, 9(4), 374–392. <https://doi.org/10.1080/21582041.2012.682086>
- GATERSLEBEN, B., STEG, L., & VLEK, C. (2002). Measurement and determinants of environmentally significant consumer behavior. *Environment and Behavior*, 34(3), 335-362. <https://doi.org/10.1177/0013916502034003004>
- GENOVESE, E. (2022). University students perception of sustainability and environmental issues. *AIMS Geosciences*, 8(4), 645–657. <https://doi.org/10.3934/geosci.2022035>
- GLAVIČ, P. (2020). Identifying key issues of education for sustainable development. *Sustainability*, 12(16), 6500. <https://doi.org/10.3390/su12166500>
- HAWKINS, D. E. (2006). *Corporatesocial responsibility*. London: Palgrave Macmillan UK. <https://doi.org/10.1057/9780230625815>
- HEAD, B. W. (2022). *Managing environmental and sustainability challenges*. (In) *Wicked Problems in Public Policy* (pp. 83–106). Cham: Springer International Publishing. http://dx.doi.org/10.1007/978-3-030-94580-0_5
- HUANG, L., CLARKE, A., HELDSINGER, N., & TIAN, W. (2019). The communication role of social media in social marketing: a study of the community sustainability knowledge dissemination on LinkedIn and Twitter. *Journal of Marketing Analytics*, 7(2), 64–75. <https://doi.org/10.1057/s41270-019-00053-8>
- KAGAWA, F. (2007). Dissonance in students' perceptions of sustainable development and sustainability. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 8(3), 317–338 <https://doi.org/10.1108/14676370710817174>
- KAHRAMAN, A. (2002). Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler ve Girişimcilik Eğilimleri, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6: 1-11
- KARA, N, O. K., AKIN, G., & GÖR, S. A. (2020). Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı ile sınav kaygısı arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *SDÜ Sağlık Yönetimi Dergisi*, 2(2), 150–169.
- KESER Y. (2014). Türkiye'de illerin sürdürülebilirlik boyutları açısından değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 69(3), 511–541. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000002322
- KOLLMUSS, A., & AGYEMAN, J. (2002). Mind the Gap: Why do people act environmentally and what are the barriers to pro-environmental behavior? *Environmental Education Research*, 8(3), 239–260. <https://doi.org/10.1080/13504620220145401>
- KUCKERTZ, A., & WAGNER, M. (2010). The influence of sustainability orientation on entrepreneurial intentions — Investigating the role of business experience. *Journal of Business Venturing*, 25(5), 524–539. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2009.09.001>
- KÜÇÜKCANKURTARAN, S. (2024). Üniversite öğrencilerinde sürdürülebilir ve sağlıklı yeme davranışları ile fiziksel aktivite durumlarının değerlendirilmesi. *Sağlık Bilimlerinde Değer*, 14(1), 39–45. <https://doi.org/10.33631/sabd.1229188>
- LANS, T., BLOK, V., & WESSELINK, R. (2014). Learning apart and together: towards an integrated competence framework for sustainable entrepreneurship in higher education. *Journal of Cleaner Production*, 62, 37–47. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2013.03.036>
- LAZARIC, N., LE GUEL, F., BELIN, J., OLTRA, V., LAVAUD, S., & DOUAI, A. (2019). Determinants of sustainable consumption in France: the importance of social influence and environmental values. *J. Evol. Econ.* 30, 1337–1366, <https://doi.org/10.1007/s00191-019-00654-7>.
- LEAL FILHO, W., TRIPATHI, S. K., ANDRADE GUERRA, J. B. S. O. D., GINÉ-GARRIGA, R., ORLOVIC LOVREN, V., & WILLATS, J. (2018). Using the sustainable development goals towards a better understanding of sustainability challenges. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 26(2), 179–190. <https://doi.org/10.1080/13504509.2018.1505674>
- LÉLÉ, S., & NORGAARD, R. B. (1996). Sustainability and the Scientist's Burden. *Conservation Biology*, 10(2), 354–365. <https://doi.org/10.1046/j.1523-1739.1996.10020354.x>

LIANG, X., LU, Y., & MARTIN, J. (2021). A review of the role of social media for the cultural heritage Sustainability. *Sustainability*, 13(3), 1055. <https://doi.org/10.3390/su13031055>

LIU, Y. (2020). The micro-foundations of global business incubation: Stakeholder engagement and strategic entrepreneurial partnerships. *Technological Forecasting and Social Change*, 161, 120294. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120294>

LU, J., LIANG, M., ZHANG, C., RONG, D., GUAN, H., MAZEIKAITE, K., & STREIMIKIS, J. (2021). Assessment of corporate social responsibility by addressing sustainable development goals. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 28(2), 686–703. <https://doi.org/10.1002/csr.2081>

MARCOLINI, J. P. (2017). Curricula for sustainability in higher education. *Journal of Ethnic and Cultural Studies*, 4(2), 102–104. <https://doi.org/10.29333/ejecs/86>

MARKLEY ROUNTREE, M., & KOERNIG, S. K. (2015). Values-based education for sustainability marketers: Two approaches for enhancing student social consciousness. *Journal of Marketing Education*, 37(1), 5–24. <https://doi.org/10.1177/0273475314559513>

MARKULEV, A., & LONG, A. (2013). *On sustainability: An economic approach*. Staff Research Note, Productivity Commission, Canberra. <https://www.pc.gov.au/research/supporting/sustainability>

MCCOWAN, T. (2019). *Higher Education for and beyond the sustainable development goals*. Cham: Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-19597-7>

MILLER, D., TANG, Z., XU, X., & LE BRETON-MILLER, I. (2022). Are socially responsible firms associated with socially responsible citizens? A study of social distancing during the Covid-19 pandemic. *Journal of Business Ethics*, 179(2), 387–410. <https://doi.org/10.1007/s10551-021-04858-5>

MOLDAN, B., JANOUŠKOVÁ, S., & HÁK, T. (2012). How to understand and measure environmental sustainability: Indicators and targets. *Ecological Indicators*, 17, 4–13. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2011.04.033>

MSENGI, I., DOE, R., WILSON, T., FOWLER, D., WIGGINTON, C., OLORUNYOMI, S., BANKS, I., & MOREL, R. (2019). Assessment of knowledge and awareness of “sustainability” initiatives among college students. *Renewable Energy and Environmental Sustainability*, 4(6). <https://doi.org/10.1051/rees/2019003>

ONYEACHU, I. B., QURAIISHI, M. A., OBOT, I. B., & HAQUE, J. (2019). Newly synthesized pyrimidine compound as CO₂ corrosion inhibitor for steel in highly aggressive simulated oilfield brine. *Journal of Adhesion Science and Technology*, 33(11), 1226–1247. <https://doi.org/10.1080/01694243.2019.1585029>

ÖRMECI GÜNEY, G. (2023). Üniversite öğrencilerinin sürdürülebilir kalkınmaya yönelik farkındalıklarının demografik özelliklerine göre farklılıkları. *Fiscaoeconomia*, 7(1), 911–937. doi: 10.25295/fsecon.1212669

PARRISH, B. D., & Foxon, T. J. (2006). Sustainability entrepreneurship and equitable transitions to a low-carbon economy. *Greener Management International*, 2006(55), 47–62. <https://doi.org/10.9774/GLEAF.3062.2006.au.00006>

PHIPPS, M., OZANNE, L. K., LUCHS, M. G., SUBRAHMANYAN, S., KAPITAN, S., CATLIN, J. R., GAU, R., NAYLOR, R. W., ROSE, R. L., SIMPSON, B., & WEAVER, T. (2013). Understanding the inherent complexity of sustainable consumption: A social cognitive framework. *Journal of Business Research*, 66(8), 1227–1234. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2012.08.016>

RAJAPAKSA, D., ISLAM, M., & MANAGI, S. (2018). Pro-environmental behavior: the role of public perception in infrastructure and the social factors for sustainable development. *Sustainability*, 10(4), 937. <https://doi.org/10.3390/su10040937>

RHODES, P., & DUNK, J. (2023). Eco-psychology: A critical paradigm in the climate emergency. *Australian Psychologist*, 58(3), 154–160. <https://doi.org/10.1080/00050067.2022.2157240>

RICHARDSON, K., STEFFEN, W., LUCHT, W., BENDTSEN, J., CORNELL, S. E., Donges, J. F., Drüke, M., Fetzer, I., Bala, G., von Bloh, W., Feulner, G., Fiedler, S., Gerten, D., Gleeson, T., Hofmann, M., Huiskamp, W., Kummu, M., Mohan, C., Nogués-Bravo, D., ... Rockström, J. (2023). Earth beyond six of nine planetary boundaries. *Science Advances*, 9(37). <https://doi.org/10.1126/sciadv.adh2458>

- RODRÍGUEZ LIMA, R. M. (2019). *Campus greening and sustainable development. in encyclopedia of sustainability in higher education* (pp. 159–165). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-11352-0_69
- SACHDEVA, S., JORDAN, J., & MAZAR, N. (2015). Green consumerism: Moral motivations to a sustainable future. *Current Opinion in Psychology*, 6, 60–65. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2015.03.029>
- SEGHEZZO, L. (2009). The five dimensions of sustainability. *Environmental Politics*, 18(4), 539–556. <https://doi.org/10.1080/09644010903063669>
- SHARMA, H. B., VANAPALLI, K. R., SAMAL, B., CHEELA, V. R. S., DUBEY, B. K., & BHATTACHARYA, J. (2021). Circular economy approach in solid waste management system to achieve UN-SDGs: Solutions for post-covid recovery. *Science of The Total Environment*, 800, 149605. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2021.149605>
- SIDIROPOULOS, E. (2022). The influence of higher education on student learning and agency for sustainability transition. *Sustainability*, 14(5), 3098. <https://doi.org/10.3390/su14053098>
- SINGER, S. (2015). *Global entrepreneurship monitor 2014 Global report*. <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.1.4191.1524>
- STEFAN, B., & MARTIN, F. Q. (2009). What is sustainability economics? *Working Paper Series in Economics*, No. 138, Leuphana Universität Lüneburg, Institut für Volkswirtschaftslehre, Lüneburg <https://hdl.handle.net/10419/30222>
- TÀBARA, J. D., & Chabay, I. (2013). Coupling human information and knowledge systems with social–ecological systems change: Reframing research, education, and policy for sustainability. *Environmental Science & Policy*, 28, 71–81. <http://dx.doi.org/10.1016/j.envsci.2012.11.005>
- TOSUN, E. K. (2009). Sürdürülebilirlik olgusu ve kentsel yapıya etkileri. *PARADOKS, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, Yıl:5 Sayı:2. https://www.researchgate.net/publication/338448336_SURDURULEBILIRLIK_OLGUSU_VE_KENTSEL_YAPIYA_ETKILERI.
- TÖZER, A., & BARAZ, A. B. (2014). Kibbutzim: Is this system an alternative to the status quo? *Social Business*, 4(2), 121–136. <http://dx.doi.org/10.1362/204440814X14024779688070>
- TSENG, M.-L., CHIU, (ANTHONY) SHUN FUNG, TAN, R. R., & SIRIBAN-MANALANG, A. B. (2013). Sustainable consumption and production for Asia: Sustainability through green design and practice. *Journal of Cleaner Production*, 40, 1–5. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jclepro.2012.07.015>
- VILLALBA-RÍOS, P., BARROSO-CASTRO, C., VECINO-GRAVEL, J. D., & Villegas-Periñan, M. del M. (2023). Boards of directors and environmental sustainability: Finding the synergies that yield results. *Business Strategy and the Environment*, 32(6), 3861–3886. <http://dx.doi.org/10.1002/bse.3342>
- YAMANE, T., & KANEKO, S. (2021). Is the younger generation a driving force toward achieving the sustainable development goals? Survey experiments. *Journal of Cleaner Production*, 292, 125932. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jclepro.2021.125932>
- YILMAZ, A., & ERBİR, M. (2023). Lisansüstü öğrencilerinin sosyal destek algıları ile akademik erteleme eğilimleri arasındaki ilişki. *Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 77–82. <http://dx.doi.org/10.47542/sauied.1311363>
- YU, Y., ZHANG, J. Z., Cao, Y., & KAZANCOGLU, Y. (2021). Intelligent transformation of the manufacturing industry for Industry 4.0: Seizing financial benefits from supply chain relationship capital through enterprise green management. *Technological Forecasting and Social Change*, 172, 120999. <http://dx.doi.org/10.1016/j.techfore.2021.120999>
- YÜCEL, E. (2025). Üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik okuryazarlığı: Bursa Uludağ Üniversitesinde bir uygulama. *International Journal of Social Inquiry*, 18(1), 88-112. <https://doi.org/10.37093/ijisi.1526846>

Summary

Sustainability has emerged as a critical global issue requiring a multifaceted approach that considers environmental, social and economic factors. The depletion of natural resources, environmental pollution and climate change demand heightened awareness and responsibility, particularly among the younger generation. As future decision-makers and leaders, university students play a pivotal role in advancing sustainability-oriented practices in society. This study aims to assess the level of sustainability awareness among university students in Turkey, investigating how it differs based on demographic variables such as age, gender, academic year and parents' educational backgrounds. The concept of sustainability awareness is examined through three primary dimensions: knowledge, environmental awareness, and behaviour.

A quantitative research design was employed. Data were collected via a structured survey administered to 473 students from a public university using convenience sampling. The "Sustainability Awareness Scale consisting of 13 Likert-scale items categorised under the three dimensions, was used as the instrument. Statistical analyses, including t-tests, ANOVA and correlation tests, were performed using SPSS 27. The findings revealed that, although university students demonstrated a moderate to high level of sustainability awareness overall, the behaviour dimension showed significantly lower mean scores than the knowledge and environmental awareness dimensions. This indicates a notable discrepancy between cognitive understanding and behavioural implementation of sustainability principles. Demographic analysis showed that students aged 25 and over had higher levels of sustainability awareness across all three dimensions. Higher-grade students (in their fourth year and above) exhibited greater knowledge and environmental awareness. Although no significant gender differences were found in knowledge or awareness, male students displayed higher mean scores in sustainability-related behaviours than female students. Students whose mothers lacked formal education demonstrated significantly lower levels of sustainability awareness and behaviour. Students studying social science subjects reported higher levels of sustainability awareness and environmental concern than those studying technical subjects.

These results are consistent with existing literature which suggests that sustainability awareness increases with age, educational attainment, and exposure to sustainability-focused content in curricula. However, the persistent discrepancy between knowledge and behaviour highlights the difficulty of translating awareness into action. This discrepancy could be accounted for by factors such as lack of infrastructure, social norms, and personal motivation. Correlation analysis further supported these findings, revealing strong positive relationships between overall sustainability awareness and each of its subdimensions. The strongest correlation was found between sustainability awareness and behaviour ($r = .814$), suggesting that improving awareness could directly encourage pro-sustainability actions among students. While students are aware of sustainability issues, this awareness does not always manifest as behavioural change. Therefore, educational institutions must prioritise experiential learning, applied sustainability projects and behaviourally oriented strategies in their curricula. Sustainability should be integrated into the daily practices and culture of university campuses, not just taught as a theoretical concept. Universities should incorporate sustainability topics across disciplines, particularly through interdisciplinary courses, student-led initiatives and practical applications. Awareness campaigns and behavioural nudges can help to bridge the gap between knowledge and practice. Collaboration between the government, civil society and industry stakeholders should be encouraged to create inclusive platforms where young people can actively contribute to sustainability solutions. National policies should support sustainability education and offer incentives to institutions that prioritise environmental and social responsibility. Implementing a reward or recognition system could motivate individuals and organisations to engage more actively in sustainable practices. This study contributes to the growing body of literature on sustainability education by providing empirical evidence from the context of Turkish higher education. It emphasises the urgent need to shift from awareness to action, and highlights the transformative potential of university students in building a more sustainable future.